

Abstrakt

Rigorózní práce se zabývá tou částí deliktního práva, která se týká předpokladů, za nichž škůdci vzniká povinnost nahradit újmu poškozenému. Újma musí nastat v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním škůdce, které musí být zpravidla též zaviněné. Tyto základní předpoklady kopírují hlavní kapitoly předkládané práce. Základ této materie se nachází v občanském zákoníku.

Protiprávním je jednání, které se přičí normám právního řádu. V kontextu občanského zákoníku se jedná především o porušení dobrých mravů, zásah do absolutního práva, porušení ochranné normy a porušení smlouvy.

Vzájemný poměr jednání a následku musí být spojen příčinnou souvislostí. Tento předpoklad se štěpí na dvě relativně samostatné oblasti, a to faktickou (kauzalitu) a právní (přičitatelnost). Kauzalita čerpá z přírodních zákonitostí a snaží se je popsat. Zde je dominantní tzv. teorie podmínky (*conditio sine qua non*), podle které příčinná souvislost mezi jednáním a konkrétním následkem existuje pouze tehdy, kdyby tento následek nenastal nebýt jednání.

Přičitatelnost je spravedlnostní a politické hodnocení případu. Prostředky, pomocí nichž je otázka přičitatelnosti zjištělná, jsou teorie adekvátnosti a ochranný účel normy.

Újma v právním slova smyslu vzniká zásahem do statků majetkových (škoda) či bez majetkové hodnoty. Škodu lze rozlišovat zejména na skutečnou škodu a ušlý zisk, popřípadě čistou majetkovou újmu. Imateriálními újmami jsou především zásahy na životě, zdraví nebo svobodě osoby; tyto jsou zpravidla složitěji vyčíslitelné, ale občanský zákoník se k jejich náhradě *de lege lata* staví veskrze vstřícně.

Zpravidla je pro vznik povinnosti k náhradě újmy nutné zavinění škůdce, tedy jednání škůdce, které je mu možné vytknout. Pro účely občanského práva se rozlišují nedbalost prostá, nedbalost hrubá a úmysl.